Halk Edebiyatı — Deneme

Akıllı Soru · 05.11.2026 · 10 soru

Mani ve türkü gibi ürünlerde söyleyen kişinin belirli olmadığı, bu ürünlerin toplumsal hafızada ortaklaşa yaşatıldığı görülmektedir. Buna göre bu durum, söz konusu ürünlerin hangi edebî çevre içinde değerlendirilmesi gerektiğine işaret eder?

1. Buna göre bu durum, söz konusu ürünlerin hangi edebî çevre içinde değerlendirilmesi gerektiğine işaret eder?

A) Bu ürünler Anonim Halk Şiiri içinde değerlendirilir.

B) Bu ürünler Âşık Tarzı Halk Şiiri içinde değerlendirilir.

C) Bu ürünler Dinî-Tasavvufi Halk Şiiri içinde değerlendirilir.

D) Bu ürünler Divan Şiiri içinde değerlendirilir.

E) Bu ürünler Tanzimat Şiiri içinde değerlendirilir.

“Güzel âşık cevrimizi / Çekemezsin demedim mi / Bu bir rıza lokmasıdır / Yiyemezsin demedim mi”

2. Bektaşi çevresinin inanışlarını dile getiren bu sözlerin ait olduğu şiir türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Nutuk

B) Devriye

C) Deme

D) Nefes

E) İlahi

3. Kızılırmak Türküsü'nde olaylar sözlü aktarım içinde ezgili biçimde anlatılır; bu ürün, çocukları uyutma amacı taşıyan şiirlerden ayrılır. Buna göre ilk ürün için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Çocukları uyutmak için söylenen bir şiir olduğu

B) Halk edebiyatının en yaygın nazım biçimi olduğu

C) Kendine özgü ezgiyle söylenen anonim bir nazım şekli olduğu

D) Söyleyeni belli olmayan bütün ürünleri kapsadığı

E) Bektaşi inanışlarını dile getiren bir şiir olduğu

4. Kızılırmak Türküsü örneğinde dizelerin dörtlü kümeler hâlinde düzenlenmesi, halk şiirinin aşağıdaki özelliklerinden hangisine işaret eder?

A) Beyit nazım biriminin kullanılmasına

B) Şiirlerin yazılı olarak doğmasına

C) Bektaşi inanışlarının işlenmesine

D) Dörtlük nazım biriminin kullanılmasına

E) Yalnızca yarım uyağın kullanılmasına

Halk şiirinin oluşumunda yazılı metinden önce sözlü aktarım belirleyici olmuştur. Şiirler, söyleyeni belli olmayan ortak ürünler hâlinde kuşaktan kuşağa yayılmıştır. Bu özellik, ürünlerin tek bir sanatçıya bağlanmasını güçleştirmiştir.

5. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Ürünlerin yalnızca dinî konuları işlediğine

B) Ürünlerin yazılı olarak doğduğuna

C) Ürünlerin ortaklaşa bir nitelik taşıdığına

D) Ürünlerin belirli bir şaire ait olduğuna

E) Her ürünün tek bir sanatçı tarafından söylendiğine

Halk şiirinin genel yapısı anlatılırken söyleyeni belli olmayan, halkın ortak malı sayılan ürünlerden söz edilmiş; ayrıca bu şiirlerin sözlü biçimde doğup yayıldığı belirtilmiştir.

6. Buna göre söz konusu ürünlerin oluşum ve aktarım özellikleri birlikte düşünüldüğünde aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Sözlü aktarımın ürünlerin ortaklaşa benimsenmesinden sonra başladığına

B) Ürünlerin belirli sanatçıların kişisel üslubuyla biçimlendiğine

C) Ürünlerin yalnızca dinî-tasavvufi çevrede geliştiğine

D) Ürünlerin anonim nitelik kazanarak ortak bir kültür birikimine dönüştüğüne

E) Ürünlerin yazılı kaynaklar aracılığıyla değişmeden korunduğuna

“Bir şiir, belirli bir ezgiyle söyleniyor ve söyleyeni bilinmiyorsa bu ürün, anonim halk edebiyatının ezgi temelli nazım şekilleri arasında değerlendirilir.”

7. Bu cümledeki ölçütler birlikte dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisi söz konusu ürünü karşılar?

A) Mânî olması

B) Türkü olması

C) Ağıt olması

D) Ninni olması

E) Koşma olması

Sözlü ortamda oluşup yaygınlaşan ve hece ölçüsüyle, genellikle yarım uyakla kurulan bir halk şiiri örneği için hazırlanan tanıtım metninde, nazım biriminin belirlenmesi istenmektedir.

8. Bu tanıtım metninde aşağıdaki ifadelerden hangisinin kullanılması uygun olur?

A) Şiirlerde mısra nazım biriminin kullanılması

B) Şiirlerde dörtlük nazım biriminin kullanılması

C) Şiirlerde üçlük nazım biriminin kullanılması

D) Şiirlerde bent nazım biriminin kullanılması

E) Şiirlerde beyit nazım biriminin kullanılması

Karacaoğlan'ın koşmalarında kullanılan dörtlük düzeni, halk şiirinin sözlü gelenekte yayılmasına elverişli bir yapı oluşturur. Bu yapı, şiirin hem kolay aktarılmasını hem de ezberlenmesini sağlar.

9. Buna göre Karacaoğlan örneği üzerinden halk şiirinin hangi genel özelliğine ulaşılabilir?

A) Şiirlerin yazılı kaynaklarda doğup sözlü ortamda değişmesi

B) Şiirlerin yalnızca dinî-tasavvufi çevrede söylenmesi

C) Şiirlerde beyit nazım biriminin temel alınması

D) Şiirlerin sözlü ortamda doğup yaygınlaşması

E) Şiirlerin ezberlenmeden önce yazılı olarak düzenlenmesi

Halk şiirinde ürünün tek bir şairin yazılı tasarısından çok, topluluk içinde yaşatılması önem taşır. Bu şiirler, söyleyen kişi unutulsa bile ortak hafızada varlığını sürdürebilir. Böylece sözlü aktarım, ürünün kişisel sınırlarını aşarak geniş bir çevreye ulaşmasını sağlar.

10. Bu parçadan halk şiirinin oluşum ve aktarım biçimiyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Şiirlerin ezgi aracılığıyla anonimlikten uzaklaşması

B) Şiirlerin önce yazılı biçimde oluşturulup sonra sözlüleşmesi

C) Şiirlerin söyleyeni belirli olmadan ortak bir edebî mirasa dönüşmesi

D) Şiirlerin belirli şairlerin kişisel ürünleri olarak kalması

E) Şiirlerin yalnızca dinî-tasavvufi çevrelerde yaşatılması

Bu soruları online çöz, sonucunu hemen gör: akillisoru.com/dene

Cevap Anahtarı

1. A	2. D	3. C	4. D	5. C
6. D	7. B	8. B	9. D	10. C

Çözümler

1. Söyleyeni belli olmayan ve ortak malı niteliği taşıyan ürünler Anonim Halk Şiiri kapsamında yer alır. Âşık Tarzı Halk Şiiri ve Dinî-Tasavvufi Halk Şiiri halk şiirinin diğer kollarıdır; Divan Şiiri ile Tanzimat Şiiri ise bu özellikteki ürünlerin bağlı olduğu çevreler değildir.

2. “Rıza lokması” ve Bektaşi çevresine bağlanan söyleyiş, D türünün inanç alanını gösterir. E, A, B ve C dinî-tasavvufi halk şiirindeki yakın tür adlarıdır; ancak verilen toplulukla kurulan özel ilişki onlara ait değildir.

3. Kızılırmak Türküsü için ezgi ve anonimlik özellikleri birlikte düşünüldüğünde C sonucuna ulaşılır. A ise çocukları uyutma işlevini anlatır ve ikinci ürüne aittir.

4. Dizelerin dörtlü kümelerle kurulması, D özelliğini doğrudan gösterir. A ise iki dizeli bir kuruluşu ifade eder ve verilen yapıyla uyuşmaz.

5. Parça, sözlü aktarımı ve söyleyeni belli olmayan ortak ürünleri birlikte vurgular; bu nedenle C sonucuna ulaşılır. B parçadaki yazılı metin öncesi oluşumla çelişir, D ise ortaklık niteliğini tersine çevirir.

6. D, söyleyenin bilinmemesi ve ortak mal olma durumunu sözlü yayılmayla ilişkilendirir. B kişisel sanatçı vurgusu yapar; A, C ve E metinde bulunmayan oluşum veya aktarım biçimleri ileri sürer.

7. Alıntıdaki belirleyici iki ölçüt anonimlik ve kendine özgü ezgidir; bunların birlikte karşılığı Bdür. A, D, C ve E halk edebiyatında yer alsa da verilen ezgi temelli tanımı birlikte karşılamaz.

8. Sözlü aktarım, hece ölçüsü ve yarım uyak ipuçları halk şiirinin genel kuruluş özellikleridir; bu özellikler içinde nazım birimi olarak B yer alır. E, C, D ve A ise aynı bağlamda verilen nazım birimi bilgisini değiştirir.

9. D, sözlü aktarım ve yayılma arasındaki bağı kurar. A yazılı başlangıç varsayımı getirir; C dörtlük yerine beyit kullanır; B kapsamı dinî çevreyle sınırlar; E ise anlatılan aktarım yönünü tersine çevirir.

10. C, söyleyenin belirsizliği ile ortak mal oluşunu birlikte karşılar. D topluluk niteliğini kişiselleştirir; B aktarım sırasını ters çevirir; E kapsamı daraltır; A ise ezginin anonimliği ortadan kaldırdığını ileri sürer.

Bu soruları online çöz, sonucunu hemen gör: akillisoru.com/dene